

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Admirandvm vindictae divinae theatrvm

Tympe, Matthäus

Monasterii Westphaliae, 1611

Sacrilegium

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51314](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51314)

si pater tuus viueret, an te inuictam viuere
 pateretur? respondisse eam, Et ideo fortasse
 mortuus est ne impedire posset. Neque vero
 multum temporis intercessisse cum hic qui i-
 sta instabat, morte sublatus est, tamq; persua-
 sum fuisse omnibus ob hanc causam esse sub-
 latum vt cæteri, idem sibi quisq; metuentes,
 fauere cœperint, qui antea tãtopere repugna-
 bant.

vi exc. 2. in
 loco de Pa-
 rentib. &c.

*RELIQUIAS SANCTORVM
 violantes puniuntur.*

Cum Calvinistæ Turonis ossa S. Martini
 in ignem coniecissent ad internecionem
 cuncti à Catholicis miserrimè bis fuere con-
 cili, vlciscente Deo iniurias sanctissimi viri.

Tho. Boz.
 de sig. Eccl.
 Tom. 2. si-
 gno 96. c. 3

SACRILEGORVM POENAE.

Phocenses templum Apollinis occupaue-
 re, inde auro & pecunia diuites conducto
 mercenario milite bellum Thebanis intule-
 runt. Contra hos Thebani Thessaliq; Philip-
 pum Macedoniae Regem ducem eligunt qui
 quasi sacrilegij vltor esset, omnes milites co-
 ronas laureas sumere iubet, atq; ita veluti Deo
 duce in prælium pergit. Phocenses insignibus
 Dei conspectis, conscientia delictorum terri-
 ti abiectis armis fugam capessunt, pœnasque
 violatae religionis sanguine & cædibus suis
 pendunt. Recte ergo Baptista Fulgosius ait:
 Gentilium religio etsi à veri Dei cultu pluri-

I.
 Iust. lib. 8.

Prædones
 templorū
 puniuntur:
 seu bono-
 rum Eccle-
 siarum in-
 uasores, &
 usurpato-
 res diuini-
 tus immis-
 sa vindicta
 percussit.

Ff 3   mum

Religionis
sanctitas
gravi sem-
per vitione
defese aut
in signi ho-
minū clade
vindicta.
Sabell.

2.
3.
4.
Cap. 54.

5.

6.

Pausan. li.
10. Iustin.
lib. 24.

mum aberat, tamen cum melioris cognitio-
nem nullam haberent, haud incredibile vide-
tur, Deo ipsi immortali non ea quæ gentiles
vel colebant vel credebāt, sed ipsorum, in eo
quod recte se credere arbitrabantur, ardore
studium singularemq; obseruantiam non ingra-
tam fuisse: id quod multis portentis præcipue
aduersus religionis violatores ostendebatur.

2. Catilinam nunquam permisissent Dijs, ut
Sallust, vinci, nisi templum ipsis cōsecratum
spoliasset. M. Marcellus eo ipso die quo Fe-
bruxæ templum cremauit in pugna cæsus est.
Iulium Cæsarem Suetonius refert ab eo
tempore quo sana ac templa Deorum in Cal-
lia expilauit noctu semper à Dijs perterref-
ctum.

5. Xerxes Græciæ bellum illaturus ante om-
nia quatuor equitum & totidem peditum mil-
lia Delphos, vt templum Apollinis quodlibet
erat euerterent, præmisit. Cum autem iam
barbari templum Apollinis quod enersum ha-
bant in conspectu haberent, tam atrox sub-
ito tempestas illos oppressit vt grandine ac
fulminibus in campis illis exanimarentur v-
niuersi.

6. Brennus vnus è clarissimis Gallorum du-
cibus cum Græcos vicisset omnes templorum
thesauros diripere decreuit. locupletes Deos
largiri hominibus oportere inquit, &c.
Cum ergo primum templum spoliarent tur-
tis sagittarum imbribus obruti fuerunt, vlti-
mo

Brennus dux occumberet, & ex tanto exercitu nemo vel nuncius ad memoriam tantæ clavis superesset.

Sextus Pompeius prælio nauali ab Octavio Augusto victus cum stipendia milites flagrant, nec haberet unde illis satisfaceret, iussit ut templo Iunonis everso thesaurisque divinis ipsi sibi facerent satis. Non diu post Sextus Pompeius ab equitibus M. Antonij fuit captus & ad Titium copiarum illius præfectum deductus qui his illum verbis compellavit: Non te, mihi crede, occidi, Sexte Pompei, iubeo propter illatas M. Antonio domino meo iniurias, sed quod templum evertisti & spoliasti Iunonis, cum te non fugerent bonos duces inimicitias obliuisci aduersariorum & iniurias persequi Deorum offensorum debere. Recte hæc Titius, nam leges humanæ non minus capitis damnant eum qui domum (regiam) principis oppugnat aut spoliat, quam qui violentas corpori manus adfert.

Rex Ioas thesauros templi temerè surripens à seruis suis est interfectus.

Dan. I. 4. & 5. ca. Agitur de pœna Nabuchodonosoris Regis qui abstulit vasa domus Dei: senum ut bos comedit, &c. & de funesto casu Balthazaris Regis qui sacris vasis temulentus abutebatur: apparuerunt digiti, &c.

1. Machab. c. 1. 2. 6. Narratur prolixè quomodo scelestissimus Rex Antiochus obprobriatum

Ff 4 natum

7.
Appian.
li. 5. annal.

Dio li. 49.

Polyb. De-
struere tē-
pla rabiosi
hominis
est ac plane
furentis.
Tacit. Sit
sane lentus
in suo do-
lore Prins-
ceps. Reip.
iniurias ne
largiatur.

8.
4. Reg 12.
2. Par. 26.

9.

10.

11.

- natum & spoliatum templum Hierosolymitanum varijs malis ac doloribus afflictus miserissima & horribili morte meruerit interire.
12. 2. Mac. 3. Heliodorum templum Hierosolymitanum diripientem angeli duo flagrantissime & largissime cooperuerunt. Et cum non pareret Onig docenti pecunias templi esse sacras & dicatas, nec nisi in usum pauperum, viduarum, pupillorum, & ministrorum Deo conferendas, populo & clero ad precandum Deum contra sacrilegium confugiente ab eoque terribili diuinitus in terram elisus, & duobus angelis lethaliter flagellatus, vixque vitæ precibus & sacrificio Pontificis redditis, re infecta redire coactus est. Nec ærarium Domini pecunijs expilare potuit.
13. 2. Mac. cap. 4. & 8. Lyfimachus multis in templo commissis sacrilegijs ante ærarium interficitur. Callisthenes cum sacras ianuas incendisset, incendio consumitur. Capite sacrilegum Menelaum ducem & hortatorem
14. Antiochi ad expilandum templum & vasa Deo consecrata auferenda grauis pœna subsequitur.
15. Erat quidam Iudæus qui, ne legibus pœnas daret, metu solum verterat, vir modicum omnibus pessimus, is Romæ agens gerebat pro Mosaicæ legis interprete, ascitis in societatem tribus alijs per omnia sui similibus. His cum se in disciplinam dedisset Fulvia mulier nobilis amplexa legem Mosaicam, pertraxit

Hierosolymitanum templum mitteret, quæ accepta in proprios usus verterunt, quod ante destinaverant. Id postquam Tiberius Casar ex amico suo Saturnino ipsius Fulviæ marito de iniuria coniugi facta quæsto cognouit, iussit vniuersos Iudæos ex vrbe pelli, ex quibus confules, delectu habito, quatuor millia militum miserunt in Sardiniam: plurimos etiam, qui ob patriam religionem detrectabant militiam, affecerunt pœnis grauissimis. Ita propter quatuor sacrilegos omnes Iudæi coacti sunt vrbe cedere. Ioseph. li. 18. antiq. c. 5.

Vasa Hierosolymitani templi à Tito Vespasiano capta & à Genferico Vandalo Roma inter alia spolia in Africam delata, & per multas Romanorum & Vandalorum principum familias vagata omnibus possessoribus vindictis euersisq; nonante quieuerunt quàm Vandalorum imperio deleto Belisarij ductu, captoq; Gilimere postremo eius gentis Rege, Iustiniani Augusti iussu Hierosolymam sunt relata, nobilissimo triumpho post tot ætates de religionis hostibus suisq; violatoribus parato: Ioan. Marian. li. 1. de Rege, & c. c. 10. vbi & de pœnis M. Crassi, Cn. Pompeij, Antiochi, Nabuchod & c. Baron. Anno Chr. 534. ex lib. 1. Procopij, de bello VVand.

Plutarchus de sacrilego sui proditore: Erat inquit, apud Lacedæmonios delubrum Palladis æreum, id sacrilegi quidam spoliabant, &

Ff 5 reper-

17.

Plin. à pens
nis aquile
aliarum ac
litum pens
næ ijs mix
tæ deuorā
tur: alij me
morant de
lupinis fi
dibus si
cum ouil
lis in vna
chely intē.
dantur eas
arroderē,
occulta
quadā vi
naturæ.

18.

reperita est in templo lagena vacua. factō igitur populi concursu pleriq; disputabānt quid sibi vellent ea lagena. Hic quidam ex astantibus: Si vultis, inquit, exponam quid ego coniectem de lagena. arbitror sacrilegos cum hoc facinus adornarent, aconitū bibisse, atq; hoc consilio vinum detulisse secum ut si rem perficerent & latere contingeret mero epoto ac veneni vi diluta discederent incolumes, minus expedito genere mortis, quod doloris sensu vacaret, effugerent quæstionis tormenta. Hæc cum ita narraret, non quasi diuturnans, sed quasi rem compertam haberet, alius aliunde cœpit appellare hominem. Hæc tu quis es? quis te nouit in hac vrbe? vnde ista tam exacte scire potuisti? quid multis comprehensus est miser & sacrilegium confellus est, &c.

19.
lib. 2. c. 17.

Maledictio illos sequi non desinit qui res Ecclesie inuadunt.

Gregorius Turon. De gloria martyrum narrat quendam qui in Gallia oues Ecclesie S. Iuliani abstulerat diuina ultione comburi cœpisse, adeo ut membra eius tanquam ex vero incendio nigredinem contraherent, actantus inde fœtor exhalaret, ut ab astantibus tolerari vix posset, quibus recedentibus spiritum exhalauit. De quo haud dubium est, ait Greg. qualem illic teneat locum, qui hinc cum tali decessit iudicio.

20.
Mirac. 5.

Idem Gregorius refert historiam, quæ docet non sine diuina ultione peccare et

qui vel minimum quid è rebus Ecclesiæ au-
 ferunt, quæ vel seruentium vsui vel paupe-
 rum alimonijs sunt destinatæ his verbis: An-
 te ædis S. Martini porticum vitium, came-
 ra extensa per traduces dependentibus vuis
 quasi picta vernabat. Cumque Rex (Miro)
 sub hac præteriens camera hoc templum a-
 daret, dixit suis: Cauete ne contingatis v-
 num ex his botrionibus, ne forte offensam
 sancti eius incurratis. omnia enim quæ ha-
 bentur in hoc atrio, ipsi sacrata sunt. Hoc
 audiens vnus puerorum, ait intra se: vtrum
 sint hæc huic sancto consecrata, an non,
 ignoro. vnum scio, quia deliberatio ani-
 mi mei est de his vesci. Et statim iniecta
 manu botrionis caudam cœpit incidere,
 protinusque dextera eius adhærens came-
 ræ arente lacerto dirigit. Erat autem mi-
 mus Regis, qui ei per verba iocularia læti-
 tiam erat solitus excitare; sed non eum adiu-
 uit cachinnus aliquis, neque præstigium ar-
 tis suæ, sed cogente dolore voces dare cœ-
 pit, ac dicere: Succurrite, viri, misero: sub-
 uenite oppresso, releuate appensum, & S.
 Antistitis virtutem deprecamini, quia tali
 exitu crucior, tali plaga affligor, tali incisio-
 ne disiungor. Egressus quoque Rex cum ea
 quæ acta fuerant didicisset, tanto furore con-
 tra puerum est accensus, vt eius manum vel-
 let incidere, si à suis prohibitus non fuisset.

Dicen-

Martini
lib. 4. c. 7.

Si Deus, vt
 sacrilegos,
 iogēti sup-
 plicio affe-
 cit Ecclesia
 rum orna-
 mētorum
 expilato-
 res, ergo
 maximis
 præmijs
 augebit re-
 ligiosos vis-
 ros, eorum-
 dem largi-
 tores.

Dicentibus tamen præterea famulis: Noli Rex, iudicio Dei tuam adiungere ultionem, ne forte iniuriam quam minaris puero, in te retorqueas. Tunc ille compunctus corde, ingressus basilicam, prostratus coram sancto altari, cum lacrymis preces fudit ad Dominum, nec antea à pavimento surrexit, quàm flumen oculorù huius paginam delicti deleteret. Quo à vinculo, quo nexus fuerat, absoluto, ac in basilicam ingressus, Rex eleuatur è solo, & sic recipiens incolumem famulum palatium repetiuit.

lib. 4. c. 16.
Blasphemus in Sanctos puni-
tur.

Leo Pictauiensis, vt Greg. refert Turonos, fertur dixisse, quod Martinus & Martialis confessores nihil Fisci viribus vtile reliquerunt, & statim percussus à virtute cõfessorum, surdus & mutus effectus amens est mortuus. Venit enim miser ad basilicam S. Martini Turonos, celebrauit que vigilias, dedit munera, sed non eum respexit virtus consueta, cum ipsa enim qua venerat infirmitate regressus est. hæc Greg. Inhiasse hominem rapacem in bona Ecclesiæ ultio secuta declarat.

22.
de glor.
mart. c. 66.
Cõplures
alios illis
temporib'
inieisse
manus in
bona Eccle-
siastica alia

Idem Greg. Quinq; ait, viri sacrosanctum oratorium domus Iciacensis furtim appensus, habentur autem in eo S. Saturnini reliquæ, interruptoque ablatis palliolis vel reliquiis ministerij ornamentis, nocte tegente, dilacerant. Sed presbyter recognoscens furtum, ac inter vicinos scrutans, nullum potuit reperire, his quæ ablata fuerant indicium reperit.

protinus vero latrones, qui hæc admiserant, in Aurelianense se territorium transtulerunt, diuisisque rebus, accepit unusquisque partem suam, sed mox insequente ultione diuina, quatuor in seditionibus interfecti sunt: quintus vero totam furti huius hæreditatem superstes remanens vendicauit. Sed ubi hæc in domum suam contulit statim, obtestis sanguine oculis, excæcatus est. Tunc compunctus tam doloribus quàm inspiratione diuina, vouit, dicens: Si respexerit Deus miseriam meam, & mihi visum reddiderit, referam loco illi sancto quæ abstuli. Et hæc cum lacrymis orans, visum recepit. Accedens vero ad oppidum Aurelianense, prouidente Deo, diaconum Aruernensem inuenit, cui traditis rebus, suppliciter exorauit, ut easdem oratorio restitueret, quod diaconus deuotus impleuit. hæc Greg.

Leo 4. Imp. Constantini Copronymi filius cum auream coronam quam Mauritius in Ecclesia S. Sophiae Deo sacrauerat inde ablatam suo capiti imponeret mox in febrem lethiferam incidit. Atq; ut constaret mortem illam non fuisse naturalem, sed ultione cælesti inflictam, simul etiam vlcus in eius corpore erupit cui carbunculo nomen erat, quo nomine & gemmæ quibus diadema illud insignitum erat appellatae fuere.

Victor lib. 1. de persec. Vandalica, proculum quendam Arianum in rabiem versum frustra-

exempla
diuinæ vl-
tionis in e-
os immif-
sa tunc de-
monstras-
runt, de
quibus Ba-
ron. Anno
Chr. 556.

23.
Zon. &
Paul. diac.

24.
haud dubie
fuit obses-
sus.

frustillatim sibi linguam comedisse seu vorasse & turpissima morte consumptum esse, ait, quia de pallis altaris sibi camisas & femoralia fecisset.

25.
lib. 4. de
gest. Fran.
c. 47. 48.

Greg. Turon. lib. de gloria plurimorum confess. c. 63. testis est quoddam in alpibus dirupta sub pedibus terra viuos ac horrendi in modum vociferantes in tartarum descēdit, eo quod calicem aureum à Leone imp. Ecclesiæ Lugdunensi dono missum adulterare, parte detracta & argento in eius locum substituto, conarentur.

26.

Viginti milites, teste Gregor. Tur. monasterium in quo B. Martini erant reliquæ ingrediuntur, monachos cedunt, monasterium euertunt, resq; diripiunt, de quibus facientes sarcinas naui imponunt, ingressiq; statim protinus vibrāte carina huc illucq; feruntur. Cumq; amisso auxilio remorum, hastilibus lancearum in fundo aluei defixis, remeare conarentur, naui sub pedibus eorum debilitata, & vnusquisque ferrum quod contra se tenebat pectori defigit, transuerberatiq; cuncti proprijs iaculis interimuntur. vnus tantum ex ipsis qui eos increpabat ne ista committerent, remansit illæsus, &c. hæc Greg. sui temporis suæq; regionis res gestas describens. sacrilegi suis ipsorum singuli armis confisi perierunt, quo discant impij passuros se videlicet Deum cum in res ipsi dicatas insurgent.

27.

Cum Charibertus Rex Francorum in loco

quodam quem basilica S. Martini possidebat, Anno
 quasi ipse possessor eius esset, equos suos iussit Chr. 572.
 & equi coaceruatum scenum cœpissent com-
 edere, corripuntur rabie, & frementes ad
 inuicem, disruptis locis per plana resiliunt &
 insugam vertuntur, & sic malè dispersi alij
 excæcantur, alij rupibus præcipitantur, alij se
 sepibus ingerentes palorum acum inibus trās-
 fodiuntur. Stabularij nunciarunt Regi rem
 illam (Ecclesie) iniustissime detineri. Et dixe-
 runt, dimitte eam, & erit pax tibi. Qui furore
 repletus dixisse fertur: Sive iuste sive iniuste
 reddi deberet, regnante me hanc basilicam non
 habebit. Et p̄tinus diuina iussione obiit. Hæc
 prolixius Gregor. Turonen. de mirac. S. Mar-
 tini lib. 1. cap. 29. Sic rem gestam concludens:
 audite hæc omnes potestatem habentes: sic ve-
 stite alios vt alios non spolietis: hoc adiungi-
 te veltris diuitijs vt damna non inferatis Ec-
 clesijs: vindex est enim Deus velociter seruo-
 rum suorum.

28.

Idem (li. 1. de glor. mart. c. 105.) de militi-
 bus qui basilicam S. Vincentij martyris in
 Francia inuaserunt ait: alij à dæmone corre-
 pti, nonnulli in flumine Garumnæ necati,
 multi etiam à frigore occupati diuersis in par-
 tibus diuersorū morborum genere vexaban-
 tur, & c. li. 7. hist. c. 21. plerisq; ait, manus diui-
 nitus vrebantur, emittentes fumum magnum
 sicut ex incendio surgere solet, & c. plurimi
 proprijs se iaculis sauciabant.

Franco

29.
id de glot.
Conf. c. 71.
Nota zelū
Episcopi.

Typus is e
rac dereli-
cti penitus
loci.

Child. dat
pœnas pa-
trati scele-
ris.

Franco Episcopus Aquensis à Childerico
qui tunc primus apud Sigebertum Regem
(Frâcorum) habebatur, villa Ecclesię Aquen-
sis spoliatus, & trecentis aureis condemnatus,
prostratus in oratione coram sepulchro San-
cti (Metrię) ait: Non hic accendetur lumen,
neq; psalmorum modulatio canetur, glori-
fissime sancte, nisi prius vlciscaris seruos tuos
de inimicis suis resq; tibi violenter ablatas
Ecclesię sanctę restituas. Hęc cum lacrymis
effatus fentes cum acutis aculeis super tumu-
lum proiecit. Egressusq; clausis ostijs stric-
ter in ingressu alias collocavit. Nec mora, con-
ripitur peruasor à febre, decumbit in lectulo,
exhorret cibum, fastidit & potum, profertur
stans iuge suspirium, cui etiam si interdum
ab ardore febris sitis accederet, aquam tum-
tum, nihil aliud hauriebat. Quid plura? in hac
egrotatione integrum ducit annum, sed mens
praua non flectitur. interea labitur caesari
cuncta cum barba, & ita omne caput remanet
nudum, &c. His & talibus miser afflictus mi-
lis sero recogitat dicens: Peccaui eo quod es
spoliauerim Ecclesiam Dei atque Episcopo
sancto intulerim iniuriam. Nunc autem
quantocyus, & reddita villa sexcentos aureos
super tumulum sancti deponite, hoc ubi
factum esset, ille statim spiritum exhalauit,
cratusq; est detrimentum animę per adre-
nem acquisitionis iniquę, &c. Pluribus
Greg. ostendens renouatum Antiochi ex-

plum, qui licet in extremis positus violati
templi Dei pœnitentiam præ se tulerit, abla-
taque restitui præcepisset, ab ægritudine ta-
men qua detinebatur haud valuit conuale-
scere.

In insula Paro ex templo Dei matris pul-
cherrimo barbarus quidam pirata, Nisirus no-
mine, Arabs genere, Cretensium classis præfe-
ctus, lapidem quendam admodum formo-
sum in Cretam tentavit abducere, & illius san-
ctitatem idolorum superstitione polluere.
Hæc eo cogitante, ac petram amouente, diui-
no nutu in eam granditatem pulcherrimus il-
le lapis excreuit, vt eius immensitatem cape-
re templi porta non posset. Id cum vidisset
Arabs atq; integrum deportare se posse diffi-
deret, furijs incitatus diffringi iubet, & in par-
tes diuisum dissectumq; transferri. Sed diui-
nus iudex pœnas ab improbissimo latrone
haud sero repetiuit, cum enim ad Euboeæ
promontorium quod Xylophagum appel-
lant (naues enim compactas ex ligno demer-
git) peruenisset, naufragium audacissimus pi-
rata fecit, mariniq; fluctus diuinæ vltionis ad-
ministrari nefarium prædonem hostemque sa-
crorum penitus obruerunt, exemploque fuit
quàm illis perperam res cedat qui in Virginis
dona conantur inuadere.

Sanctissimæ Dei matris nomini consecra-
ti Augustæ vrbis templi tanta olim sanctitas
& religio fuit, vt ex eo sacrilega manus nun-
quam

Gg

quam

Terribilis
plane cuna
ctisq; mors
talibus per-
tinefcēda
mors An-
nochi.

30.

Simeō Me-
taph in vi-
ta S. Theo-
stistæ in
Nov.
vi. locos de
Iconomas-
chis, & de
Maria.

31.

Authore
Bernone
Abbate

Angiense
in vita V.
dalrici E-
pisc. Au-
gustani.

quam quicquam impune sustulerit. Ex rap-
toribus vnus furens amentia manus sibi ipse
lacerauit, neque prius sui dilaniandi atque
mordendi finem fecit, quam à seipso misere
discerptus interiit.

32.

Alter librū ex eodem loco furatus vēdit,
cumq; libri precio equum coemisset, domum
deduxisset, præsente, audienteq; vxore, equi
pulchritudinem præstantiamq; laudasset, si-
bi de animalis commoditatibus explauisset,
librum qui tam utilis fructuosusq; fuisset
restitui debere negasset, cordata prudensq;
vxor contra exclamauit, vtinam ne librum,
ô coniux, attigisses. peritat ille in sententia,
& bestię contuendæ finem non facit. Eam
quin imo, vt ferè fit in huiusmodi empiricis
bus leniter tractat, dorsumq; & caudam
manu demulcet. Hæc agenti, gestienti, & re-
mere gloriantī durissimum calcem effere-
tus equus impressit, quo vulnere exanimus
subito concidit, & sacrilegij debitam poenam
& iustam, morte persoluit.

33.

Tertius mitiore multatus est poena,
quod se tempestiue ac maturè correxisset.
Cum enim vilis straguli quo mensæ tegun-
tur partem vel rupisset, vel quam rupan-
inuenerat sibi audaciùs vsurpasset, à dzmo-
ne occupatus nullum neque extra neque in-
tra ædis limen latebræ locum inuenit, &
cum se lustrali aqua ad diabolum fuger-
et.

Ex rap-
s sibi ipse
ndi atque
so misere
s vedit,
et, domum
xore, equi
udasset, si
plausisset,
que fuisset
rudensque
ne librum,
n sententia
cit. Eam
i emptio-
& caudam
tienti, & re-
cem efferre
e examina
am poenam
est pena
correxisset
ensa regno
am ruptam
et, à dano
a neque in-
inuenit, &
um fugerit

lum aspergeret, tamen mali illius comitis
aspectum vitare non potuit. Quocunque se
verteret, vbi vbi pedem poneret, in Satha-
nam itineris indiuiduum socium incurre-
bat. Ergo reuersus Augustam quod abstule-
rat reddidit, sanctoque Vdalrico Augustano
Episcopo, magno integerrimæ Virginis
amatori aduolutus ad genua ob sacrilegium
poenam sibi postulauit imponi. Eum Episcopus
clementer acceptum à dæmone libe-
rauit, domumque remisit meliora cogitan-
tem, &c.

Vt Guarnerius (Theodorici Regis Fran-
corum in corrodingis pecunijs minister) vi-
dit monumentum S. Austregisili à Christia-
nis auro argentoque mirifice exornatum di-
& caudam
tienti, & re-
cem efferre
e examina
am poenam
est pena
correxisset
ensa regno
am ruptam
et, à dano
a neque in-
inuenit, &
um fugerit

dit monumentum S. Austregisili à Christia-
nis auro argentoque mirifice exornatum di-
xit arrogantissimè: Austregisilus aurum su-
um & argentum in pauperes erogare de-
buit, non iubere vt suum sepulchrum illo
tegeretur. Non hoc ille dicebat quod ei
curæ essent pauperes, sed instar Iudæ pro-
ditoris auaritia æstuabat. Cumque in ipsa
basilica ambularet, lignum quoddam ad quod
vela suspensa erant ab alto ruit super caput eius.
Manauit igitur sanguis à capite per oculos
& barbam, & ad terram vsque defluxit. ipse
vero feruens malitia Augustodunum ire
instituit, vt eius loci Episcopum perde-
ret. In ipso autem itinere in pago quodam
cum omnes recubuissent, surrexit à mensa,

34.
Sur die 26.
Maij.

Gg a & ad

ita illufus
homo au-
rum rapi-
ens aurum
fōniat fed
plenū ira
Dei vas il-
lud fuiſſe
declarauit
euentus.

35.

Anno
Chr. 741.

dira ob im-
mēfos do-
lores mors
te conſum-
ptus nō ta-
men abſq̄
exomolo-
geſi ex hac
vita receſ-
ſit.

& ad exonerandum ventrem ſeceſſit. Interim
ſomno correptus obdormit, euigilans dicit
aſſiſtentibus: Anſtagiſilus & Sulpitiuſ hęc ho-
ra vrceum aureum miſerunt mihi. Quis ve-
ſtrum habet illum? Negantibus illis ſequi-
quam huiuſmodi vidifſe, ſua verba repeti-
neſciens quid diceret. mox vero inſtina eius
& viſcera omnia in cloacam deciderunt, tunc
nocte vitam perdidit, &c.

Carolus Martellus Princeps Francorum
pater Pipini, multorū monaſteriorum eueſ-
for & Eccleſiaſticarum pecuniarum in vi-
propriuſ commutator longa torſione & vo-
renda morte conſumptus eſt ait S. Bonifaciuſ
ſcribens epiſtolam ad Ethelbaldum Mercio-
rum Regem in Anglia, hominem ſceleſtiſ-
mum vt eum reuocet ad pœnitentiã. Sic vi-
dex Deus inuaſores iurium Eccleſiarum prin-
cipes Chriſtianos pœnitentes interdum miſe-
rãdo cruciatu ante interitum vult affigi, tum
vt poſteris ſint in exemplum non minuendū
vel violandū Eccleſiaſticam immunitatem
vtque non leue eſſe delictum quod peccatum
exportentofis & pene inſolitū ab vltore mi-
mine illatis pœnis, poſſit intelligi, tum etiã
vt (cum ijdem Catholicè vixerint & alia com-
plura bona fecerint, maxime vero quòd pro-
pagatibus fidem adiutores fuerint) quòd pec-
carunt in Eccleſiã iura hęc luan potius quam
damnentur perpetuis cruciatibus in inferno
Et certe ſi profanarum etiã rerum raptus

us vindictam pro foribus asitisse saepe le-
gimus, quis miraretur aduersus sacrilegos ex-
sultantes Deo semel oblata supplicium diuini-
tus irrogari? Impius plane est qui eiusmodi
sacrilegijs obnoxios, nisi pœnitentes satisfaci-
ant, pœnas posse euadere sempiternas existi-
mat.

Hincmarus de translat. S. Remigij: Quan-
do, ait, tres fratres Reges (Francorum) Lotha-
rius, Ludouicus, & Carolus regnum post pa-
tris sui obitum inter se diuiserunt, Episcopi-
um Rhemense Carolus Caluus inter homines
suos diuisit, villam Iuliacam Richuino (Com-
muni) in beneficium dedit. Cum vero vxor il-
lius nomine Berta in cubiculo villæ ipsius ia-
ceret, venit ad eam S. Remigius dicens: Non
est iste locus tuus ad iacendum, alterius meri-
ti & officij esse debet qui hanc villam habere
& in hoc cubiculo iacere debet: surge quanto-
cyus, & hinc abscede. Quod illa paruipendit,
putans se visum inane videre. altera vice ve-
nit ad eam S. Remigius, & dixit ei: Cur hinc
non abscessisti sicut tibi præcepi? vide ne am-
plius hie te inueniam, Quod illa vt prius pro-
nihil duxit. Tertio vt venit ad eam S. Remi-
gius dixit: nonne etiam semel & secundo tibi
præcepi vt hinc abscederes? Sed quia contem-
pisti hinc pergere, aliorum deportatione ab-
scedes, & percussit illam virga quam tenebat
in manu. Quæ, toto corpore in maximum tu-
morem cõuersa, quod vidit viro suo Richui-

1. Cor. 6.
neq; fures,
neq; rapa-
ces regnũ
Dei possi-
debunt.

36.

Misericors
Deus qui
neminem
vult perire
terribilibus
exemplis
significat
quam gra-
uis scelus
sit bona Ec-
clesiarum
abipere.

no & alijs quam plurimis dixit, & per aliquos dies feueriffime cruciata vitam finiuit. Subiicit Hincmarus aliud exemplum de quodam sacrilego qui incredibiliter inflando intumuit, sicq; medius crepuit & mortuus est, &c.

37.
lib. 5. de
gest. Frac.
c. 20.
Sur. to. 2.
die 25. Iulij
Anno
Chr. 845.

Quomodo à Deo percussi sint sacrilegi ethnici Northmani copiosè refert Aimonius (seu Aimonus qui præsens adfuit) cū inter cætera inquit: Cū trabes Ecclesię (S. Germani) miserimus iste populus incidere tetauisset, tres ex maligno eorū numero ante altaris crepidinẽ B. Stephani, inualidi totius virtutis robore uidentes ceciderūt, atq; cōfracti incredulas deo odibiles animas alijs timore percussis exhalantes perpetuas descenderunt ad ymbras, ut

38.

edax vermis eorum non morietur. Et accidit ut vnus eorum, &c. strictum gladium pollugestans manu columnã marmoream (templi) terdecies totius corporis annisu, veluti vapulans hostem, percuteret, ei cōtinuo manus dexterę, qua columnã inciderat, virilitas euasit, ut post primū diem vsq; ad infelicem exitum de hac vita decessum semper immobilis arida que, ut fuerat extensa, permaneret, manubriũ vero ferri ita manu cōpaginatum in hæc ferret, ut nunquã ab ea aliquo ingenio vel arte, nisi cū cutis parte auelli potuerit. Qui tãdiu nimis vexatione cōpatientis corporis cruciatus est, donec miserrimã finiret vitã, plenus indignationis & ire, moribus demonũ deuectus ad tartaricas sedes cocyti, foetidũq; locũ auerni. Subiugit: insuper & ita disenterię morbo

Nota Dei
potentiam
qua punit
profanos,
& pietatẽ
qua saluat
innocẽtes.

affecti (Northmani) ut dū quotidie morerentur, nullus ex tāta multitudine se putaret euadere. Et morbo quo in Ecclesia p̄dicta percussī fuerant quotidie deficientes, cruciabantur, cruciatiq; nequissimas miserabiliter animas exspirauerunt, nemine quos secū habebāt Christianorum huiusmodi plagam sentiente. Subijcit: Ragenarius Dux auctorq; totius memorati mali ante Horich Northmannorum principem cū ingenti superbia veniens ostendit ei quod secū hinc asportauerat aurum argentumq; multū, &c. Et tremens ilico ac p̄uens corruit in terrā atq; terrifica cœpit voce clamare, Germanū corā assistere eumq; se baculo quem manu gestabat grauius flagellare, &c. Sic humiliatus ac rep̄te cōtritus aliorum manibus cito sublatus recessit, &c. ita prorsus inflatus ac totus tūgidus extitit ut nec auditus, nec visus, nec odoratus, vel gustus in eius corpore discerni potuerit. Sicq; diffusis ad postremū visceribus medius crepuit, vitāq; miserri- mus in anem finiuit, &c. De reliquorū Northmannorum interitu addit: ab eo die quo monasteriū S. Germani ingressi sunt, donec p̄cēnāliter cuncti interirent, viscerum inflatione percussī sunt, quatenus omnis eorum cœtus etiam in patria quotidie moriens periret, p̄ter quos Horich postea iussit occidi, &c.

Vtinā alieno exemplo cautiōres fierent qui principatū moderantur habenas: vtinā discerent quā magno dāno sui suorūq; Ecclesiastica

Gg 4 Deo

39.

*Psal. 2. Et
nunc Reges
intelligite,
&c.*

*Horich
suorū san-
guine ex-
p̄iauit deli-
ctū capti-
uos vero
Christia-
nos liberos
dimisit, seu
fidelibus
libertatem
concessit.*

Deo debita iura peruadunt, cæcæq; dominandi libidine violant sacra septa angelorum valata custodia atq; defensa, vt dum in sacra concessa sibi manus iniiciunt, barbaros ipsi sentiant veloces vltores eosdemq; voraces atque feroces, & inexplebiles grassatores eorum sanguinis cupidissimos. Recte hic ait admirandus & imitandus in historijs Baronius. Quamdiu defensores rerum Ecclesiasticarum & propagatores earum vixere Francorū Reges, vt Pipinus & Carolus Magnus, qui legibus, armis, multoq; sanguine bona Ecclesiastica illibata seruarūt, redditi sunt omnes eorum hostes infirmi, & iugo submissi, propagatum est regnum, nomenq; Francorum summa gloria toto orbe diffusum. Vbi vero dirptione rerum Ecclesiasticarum aduersus Deum conflatum est bellum, imbelles populi, Reges socordes, & obtusa facta sunt arma, hostes vero eorum in capite, &c.

Thren. 1.

40.

Excusus est Antuerpiæ año 1568. ab Emanuele Tronesio dialogus Passieuâtij & Pasquini idiomate Belgico de vita & moribus Caluini, Vireti, Bezæ & aliorum, approbatus à commissarijs Regiæ maiestatis, sub cuius finem author quendam ex optimatibus Geneuæ consilio & autoritate sua obtinuisse vt in basilica primaria D. Petro Apostolo cōsecrata summi altaris lapis (quem Innoc. III. & alij Canonum authores mensam altaris vocant) non moueretur, & in locum supplicij transferretur.

ur, vt damnati in eodem loco decollarentur,
 dē; in contumeliam & contemptum tremen-
 torum myſteriorum. Contigiffe vero de in-
 de vt idem ille quātūuis primarius ſenator
 Geneuenſis primus in eodem lapide capitali
 cenſura plecteretur inſtar Aman qui ſu-
 ſpenſus eſt in patibulo quod Mardocheo pa-
 trauerat.

Eſth. 7.

Greg. Turon. Gomacharius Comes ait a-
 grum Eccleſiæ Agathenſis peruadit, Leo Epi-
 ſcopus huius Eccleſiæ valde mœſtus concur-
 rit ad eum, dicens Relinque, ô fili, res paupe-
 rum, quas ordinationi noſtrę Dominus com-
 mendauit ne tibi ſit noxium, & à lacrymis e-
 gentium qui de fructibus eius ali conſueue-
 rant eneceris. ille vero quia erat hæreticus,
 paripendens de his quæ ab Epifcopo dice-
 bantur, rem in ſua dominatione retinuit. in-
 terim procedēte die arripitur à febre. Cumq;
 non modo ardore corporeo, verum etiam a-
 nimæ vexaretur incommodo, miſit ad Epi-
 ſcopum nuncios dicens: dignetur pro me ſa-
 cerdos orationem ad dominum Deum fun-
 dere, & ego dimittam agrum eius. Quo oran-
 te hic à valetudine qua grauabatur conualuit,
 factuſq; ſanus ait ſuis: Quid putatis, quid iſti
 nunc Romani dicant? aiunt enim me ob hoc
 fuiſſe febre grauatum quia tulerim agrum
 eorum, quod mihi iuxta conſuetudinem hu-
 mani corporis accidit, veruntamen non ha-
 bebunt eum me viuente. Et dicto citius miſit

41.
lib. 1. de
glor. mart.
c. 79.

Og 5 qui

qui eum iterum auferret. Quod cum Episcopus comperisset, venit ad eum dicens: Num pœnitet te prius fecisse bene, quod hoc iterum conaris euertere? ne facias quæso, & vltioni diuinæ subiaceas. Qui ait ad Episcopum: Sile, file, decrepite: jam infrenatum teloris circumire urbem super asinum faciam, vt sis in ridiculo omnibus qui te adspexerint. At ille silens ad nota recurrit prædia, prosternitur in oratione, celebrat vigiliæ, ac noctem totam in lacrymis & psallendo dicit. Mane autem facto accedit ad lycimos qui de camera Ecclesiæ dependebant, extendensq; virgam quam tenebat in manu, effregit cunctos, dicens: non hic accenditur lumen donec vlciscatur Deus de inimicis, & restituat res domus suæ. Hæc eo dicente pronus hæreticus ille in rediuuam febrem coaruit. Cumque in extremis ageret, misit ad Episcopum, dicens: oret pro me sacerdos ad dominum vt viuam, & restituam agrum, & similem eius conferam dominationi, quibus Pontifex respondit. Iam orauit ad dominum & exaudiuit me. misit & alios ac tertios ad eum nuncios. Sed sacerdos in vno responso persistens, non mouebatur ad hæc vt pro eo orationem daret ad dominum. Hæc ille hæreticus cernens, iussit se in plastro componi, atque ad eundem euehi, ac per se deprecari Episcopum, dicens: quia duplici satisfactione restituo agrum quem inique perui-

tantum vt oret pro me sanctitas tua. illo quo-
que recusante, compulit eum vi vt abiret ad
Ecclesiam, quo discedente, vt Ecclesiam est
ingressus, & hic spiritum exhalauit, & Eccle-
sia rem suam confestim recepit.

Julianus auunculus Iuliani Imp. dicitur id
studium habuisse vt in thesauros imperato-
rios plurima & pretiosa Ecclesie Antiochene
vasa reconderet, & clausisse Ecclesias, & vni-
uersos clericos effugasse, & solum tunc Theo-
doricu stetit presbyterum. Quem cum tan-
quam vasorum custodem cōprehensum cru-
deliter sauciasset, nouissimè præcepit gladio
occurri. Qui fortiter inter vniuersa tormenta
respondit, & pro dogmatis confessione deu-
cit. Cumque vniuersa Deo dicata vasa & pal-
lia collegisset, proieciens hæc in terram con-
tamelijs & iniurijs vt voluit, afficiens Chri-
stum, super ea etiam sedit, & cumulum auxit
iniuriarum. Moxq; verenda eius & loca fe-
moribus circumposita feruntur esse percuf-
sa, & ad tantam peruenit putredinem, vt ver-
mes procrearentur, medicis laborantibus
nec valentibus vincere affectionem. conficie-
bantur enim omnimoda preciosaq; medica-
mina ex pinguibus volatilibus, vt eorum pin-
guedine corrupta & putrida membra liniren-
tur. Hoc facto vermes ad superficiem pro-
uocabant, quia in profundo ebullientes per
vivas serpebant carnes. Et donec morere-
tur non fuit ab hac affectione securus.

Hoc

42.
Soz lib. 5.
cap 7.
Bredenb.
lib. 5. c. 49.
ex li. 17. re-
rum Rom.
Eutropij
& lib. 18.
Niceph. c.
28. refert
pœnã vici-
lantium ec-
clesiam &
reliquias
S. Alexan-
di marti-
tyris.

Hoc itaque claruit diuina indignatione factum, cum etiam custodes imperialium thesaurorum, & alij plurimi aduersus ecclesias insurgentes, inopinata & miseranda morte defuncti sint, quasi superna indignatione damnati.

43.

Theod. li. 3
c. 11. & 12.
vi. in loco
de Templis
exemp. 12.

Chryf. ho.
4. in Matt.
quo tempore
Iul. a postata ius
sit diripi
templorū
ornamenta,
præcipue vasa
sacra, mox
quæstor regius
per me diū
ruptus
expirauit,
& Iuliani
auunculus
à vermibus
corrosus
interijt.

Cum sub Iuliano Apostata iuberentur vasa Ecclesiarum sacra fisci ærario deputari, sublati ianuis Ecclesiæ maioris quam Constantinus ædificauerat, Fit cunctis accessibile fœduarium. ingrediente siquidem Iuliano præfecto Orientis ecclesiam, Felix præpositus regalium thesaurorum pariter introiit, & simul Elpidius Comes rerum priuatarum. Aiuunt enim & Felicem & Elpidium prius Christianos, tunc à pietate recessisse, impio principi parere cupientes. Iulianus itaq; præfectus impudenter contra sacrum altare minuit. Quem cum Euzoius prohibere tentaret, eum ille percussit in capite. Fertur autem dixisse Christianorum inuentiones cælestium cum non vacare. Porro Felix videns vasorum ornamenta, quæ Constantinus & Constantinus frequenter obtulerant: Ecce in quibus, inquit, vasis Marię filio ministratur? Sed pro his impietatibus vasanisq; præsumptionibus non post multum pœnas exacti sunt. Nam repente Iulianus sæuo morbo correptus viceribus putrefactis interijt. Et excrementum non per meatus egestiuos emittebat, sed forlestum os, quod blasphemijs ministrauerat.

organum huius excretionis est factum. aiunt
 autē illius vxorē fide fuisse clarissimā, eamq;
 dixisse: Decet te marite laudare saluatorem
 Christum quoniam tibi per hanc correptionem
 magnitudinem propriæ virtutis ostendit.
 Non enim agnoueras contra quem pug-
 nare voluisti, nisi consueta longanimitate hæc
 tibi flagella diuinitus intulisset. His ergo ver-
 bis & passionibus imminentibus caussam lan-
 guoris cognoscens, rogabat imperatorem, vt
 Ecclesia quibus fuerat ablata redderetur. Sed
 nec illum flexit, & ipse terminum vitæ susce-
 pit. Porro Felix & ipse repente flagellum vir-
 tute diuina suscipiens sanguine toto die simul
 & nocte ex ore fuso, & venis corporis vndiq;
 vacuatis, omniq; virtute simul expensa, & ipse
 celeriter est extinctus, aternæq; morti con-
 traditus.

Gregor. Turon. refert quomodo paganus
 quidam sepulchrum S. Helij Episcopi spolia-
 re instituens, ab ipso sancto tam diu extensis
 lacertis sit constrictus donec à populo depre-
 henderetur.

44.
 de gloria
 Confels.
 c. 62.

**SANCTORVM IRRISIO NON RE-
 linquitur impunita.**

SVr. tom. 3. mense Iulio, in antiquissima S.
 Carilephi vita: Mulier quædam Gunda
 nomine quam clandestinus supplantator ille-
 xerat spiritui sancto volens illudere, virili
 præsumpta veste, in beatissimi Carilephi mo-
 nastere

Vtinam
 nostri tem-
 poris muli-
 ercularum
 audacia
 hoc exēplo
 reprimatur